

Pokud poskytovatel služeb elektronických komunikací uzavírá se spotřebitelem smlouvu o poskytování služeb elektronických komunikací na dobu určitou, nesmí tato doba při prvním uzavření smlouvy pro danou službu elektronických komunikací přesáhnout 24 měsíců (viz § 64 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích). Za „první uzavření smlouvy“ je třeba považovat i uzavření další smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikacích pro jiné telefonní číslo a tuto smlouvu tak nelze uzavřít na dobu delší než 24 měsíců.

(dle rozhodnutí předsedy Rady ČTÚ ze dne 6. 10. 2014, čj. ČTÚ-85 056/2013-603)

Věc: Určení platnosti smluvního ujednání o délce doby trvání smlouvy

Z odůvodnění:

Českému telekomunikačnímu úřadu, odboru pro jihomoravskou oblast (dále jen „*správní orgán I. stupně*“) byl dne 1. 2. 2013 doručen návrh paní **A. M.** (dále jen „*navrhovatelka*“) na zahájení správního řízení proti obchodní společnosti **TCR a.s.** (dále jen „*odpůrce*“) ve sporu o platnost smluvního ujednání o délce doby trvání smluv o poskytování služeb elektronických komunikací u telefonního čísla XXX XXX XXX a XXX XXX XXX.

Z podání navrhovatelky vyplynulo, že dne 27. 12. 2012 uzavřela s odpůrcem dvě smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací pro telefonní číslo XXX XXX XXX a XXX XXX XXX na dobu určitou v délce trvání 36 měsíců (dále jen „*smlouvy*“). Až po uzavření těchto smluv se dozvěděla, že dle zákona o elektronických komunikacích nelze na takovou dobu smlouvu uzavřít, a proto jsou smlouvy v této části neplatné a žádala, aby Český telekomunikační úřad rozhodl, že se uvedené smlouvy mění na smlouvy na dobu neurčitou.

Správní řízení bylo před správním orgánem I. stupně zahájeno dne 1. 2. 2013, tj. dnem doručení návrhu na zahájení správního řízení, o čemž byli účastníci řádně vyrozuměni dopisem ze dne 4. 4. 2013. Správní orgán I. stupně posoudil podání navrhovatelky jako návrh na zahájení správního řízení podle § 129 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích ve věci sporu o platnost smluvního ujednání o délce trvání doby určité účastnických smluv.

Odpůrce se k návrhu na zahájení správního řízení vyjádřil dopisem ze dne 15. 4. 2013, ve kterém uvedl, že navrhovatelka již v minulosti dne 31. 10. 2007 s ním uzavřela „první“ účastnickou smlouvu s telefonním číslem XXX XXX XXX a to na dobu určitou v délce trvání 24 měsíců. Tato smlouva je i nadále platná, a proto je uzavření dalších smluv na dobu určitou 36 měsíců v souladu se zákonem o elektronických komunikacích.

Následně správní orgán I. stupně vyrozuměl účastníky o možnosti vyjádřit se k podkladům před vydáním rozhodnutí, ale žádný z účastníků této možnosti nevyužil.

Po zhodnocení veškerého důkazního materiálu a právním posouzení případu vydal správní orgán I. stupně dne 2. 8. 2013 rozhodnutí pod čj. ČTÚ-10 193/2013-637/IV.vyř.-BaR, kterým ve výroku I. vyhověl návrhu navrhovatelky a konstatoval, že sjednaná doba určitá u účastnických smluv v délce 36 měsíců je neplatná. Ve výroku II. přiznal navrhovatelce nárok na náhradu nákladů řízení ve výši 200,- Kč za uhrazený správní poplatek.

Rozhodnutí správní orgán I. stupně odůvodnil odkazem na ustanovení § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích, dle kterého nesmí doba při prvním uzavření smlouvy pro danou službu elektronických komunikací přesáhnout 24 měsíců. Za „první uzavření smlouvy“ nelze považovat uzavření jakékoli služby na libovolnou telefonní stanici. Uzavření smlouvy u jiné telefonní stanice č. XXX XXX XXX z 31. 10. 2007 nelze považovat za první uzavření smlouvy pro danou službu vůči smlouvám u předmětných telefonních stanic č. XXX XXX XXX a XXX XXX XXX. Ve věci návrhu navrhovatelky na určení, že se doba trvání účastnických smluv mění na dobu neurčitou, konstatoval, že bylo-li rozhodnuto o neplatnosti smluvního ujednání o délce trvání doby určité, lze mít za to, že obě předmětné smlouvy se automaticky mění na dobu neurčitou. Přesto ale nemůže v této věci vydat meritorní rozhodnutí, neboť konkrétní smluvní ujednání je projevem vůle obou smluvních stran, které nelze nahradit rozhodnutím správního orgánu.

Proti tomuto rozhodnutí podal odpůrce dne 16. 8. 2013 v zákonem stanovené lhůtě rozklad, ve kterém namítal, že předmětné účastnické smlouvy byly uzavřeny v souladu s § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích, když první uzavřená smlouva ze dne 31. 10. 2007 byla u telefonní stanice č. XXX XXX XXX uzavřena na typ služby „mobilní hlas“ a předmětné účastnické smlouvy byly rovněž uzavřeny na typ služby „mobilní hlas“. Ve všech případech se tak jednalo o stejný typ dané služby (hlasový tarif pro mobilní hlasové služby). Rozkladem se odpůrce domáhá, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc vrácena správnímu orgánu I. stupně k novému projednání nebo aby bylo napadené rozhodnutí změněno tak, že se návrhu navrhovatelky nevyhovuje.

K rozkladu se vyjádřila navrhovatelka tak, že s ním nesouhlasí, neboť smlouvy uzavřela při telefonní nabídce operátorky, jejíž informace byly nepřesné. Rozhodně nežádala o uzavření smlouvy na delší dobu – tj. 36 měsíců. Navrhovatelka i nadále trvá na tom, že smlouvy na 36 měsíců jsou neplatné, a proto by mělo být rozhodnuto tak, že se uvedené smlouvy mění na smlouvy na dobu určitou.

Správní orgán I. stupně neshledal důvod pro postup dle ustanovení § 87 správního řádu (tzv. autoremedura) a dle ustanovení § 88 odst. 1 správního řádu postoupil správní spis odvolacímu správnímu orgánu spolu se svým stanoviskem.

Podle ustanovení § 129 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích rozhoduje Český telekomunikační úřad spory mezi osobou vykonávající komunikační činnost na straně jedné a účastníkem, popřípadě uživatelem na straně druhé, na základě návrhu kterékoliv ze stran sporu, pokud se spor týká povinností uložených tímto zákonem nebo na jeho základě.

Podle ustanovení § 123 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích o rozkladu proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně rozhoduje předseda Rady Českého telekomunikačního úřadu (dále jako „*správní orgán II. stupně*“).

Na základě podaného rozkladu byl v souladu s § 89 odst. 2 správního řádu přezkoumán soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo, s právními předpisy, a dále v souladu s § 141 odst. 9 správního řádu správnost napadeného rozhodnutí v rozsahu námitek uvedených v rozkladu.

Po zhodnocení předmětné věci s ohledem na rozklad odpůrce je třeba konstatovat, že správní orgán I. stupně rozhodl věcně správně, když konstatoval, že ujednání o sjednané době trvání účastnických smluv u telefonních čísel XXX XXX XXX a XXX XXX XXX v délce 36 měsíců je neplatné.

Zásadním pro posouzení dané věci je ustanovení § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích, které stanoví, že „*v případě, že podnikatel poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací nebo zajišťující připojení k veřejné komunikační síti uzavírá se spotřebitelem smlouvu na dobu určitou, nesmí tato doba při prvním uzavření smlouvy pro danou službu elektronických komunikací přesáhnout 24 měsíců.* Toto ustanovení bylo do zákona o elektronických komunikacích začleněno novelou – zákonem č. 468/2011 Sb. implementujícím směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2002/22/ES o univerzální službě (ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/136/ES), konkrétně pak čl. 30 odst. 5 této směrnice: „*Členské státy zajistí, aby smlouvy uzavřené mezi spotřebiteli a podniky poskytujícími služby elektronických komunikací nestanovily počáteční smluvní období přesahující 24 měsíců.*“

Ačkoliv směrnice nemá přímý účinek a její ustanovení tak nejsou bezprostředně účinná v členských státech, neboť je závazná pouze co do požadovaného výsledku, má správní orgán II. stupně za to, že v rámci eurokonformního výkladu českého práva s právem Evropské unie, lze znění směrnice o univerzální službě využít. Článek 30 odst. 5 směrnice o univerzální službě („*počáteční smluvní období nepřesahující 24 měsíců*“) vztahuje omezení doby trvání smluv obecně na všechna počáteční smluvní období, nikoliv na další počáteční smluvní období spojená s jiným druhem služby elektronických komunikací. Ochrana se tak vztahuje i na všechny další smlouvy o poskytování téhož druhu služeb elektronických komunikací. Skutečnost, že spotřebitel uzavřel s poskytovatelem další smlouvu o poskytování stejného druhu služeb elektronických komunikací (např. jen pro jiné telefonní číslo) je tak bez právního významu a i na takovou další smlouvu se vztahuje omezení dle § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích.

Tento výklad není výkladem contra legem a nestanoví pro poskytovatele omezení nad rámec zákona o elektronických komunikacích, neboť ke stejnému závěru lze dospět i při použití jazykového výkladu předmětného ustanovení zákona o elektronických komunikacích.

Pokud by správní orgán II. stupně přistoupil na výklad odpůrce, že s navrhovatelkou uzavřel vždy smlouvu na stejný typ služby (mobilní hlas), a proto lze za první uzavřenou smlouvu považovat nejstarší smlouvu z 31. 10. 2007 a pozdější smlouvy z 27. 12. 2012 již nikoliv, byl by takový výklad v rozporu s jazykovým vyjádřením ustanovení § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích, protože ten nestanoví, že by se omezení délky trvání smlouvy vztahovalo jen na první uzavření smlouvy pro daný druh služby elektronických komunikací, ale že se vztahuje na „první uzavření smlouvy pro danou službu elektronických komunikací“. Danou službou je třeba rozumět každý smluvní vztah, na základě kterého jsou účastníkovi poskytovány služby elektronických komunikací.

Dále správní orgán II. stupně zkoumal obsah ustanovení § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích i pomocí tzv. teleologického výkladu (tj. s přihlédnutím k účelu a smyslu právní normy).

Z nadpisu čl. 30 odst. 5 směrnice o univerzální službě („*Usnadnění změny poskytovatele*“) a z bodu 47 preambule směrnice č. 2009/136/ES lze vyčíst, že záměrem regulace doby trvání tzv. „prvních smluv“ je umožnit spotřebitelům pružně měnit poskytovatele služeb elektronických komunikací v závislosti na výhodách, které jim nabízejí jiní, konkurenční poskytovatelé. Tento cíl se pak promítl i do § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích, jehož účelem je ochránit spotřebitele před uzavíráním prvních smluv na příliš dlouhou dobu (konkrétně je touto dobou myšlena doba trvání smlouvy delší než 24 měsíců), během které by spotřebitelé neměli možnost se ze smlouvy vyvázat a byli by tak de facto „uvěznění“ ve smluvním vztahu a nemohli využívat výhod konkurenčního prostředí na trhu elektronických komunikací.

I vzhledem k teleologickému výkladu ustanovení § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích nelze proto sousloví „*první uzavření smlouvy pro danou službu elektronických komunikací*“ vykládat jako první uzavření smlouvy pro určitý typ, druh služby elektronických komunikací (např. mobilní hlas, data, apod.), jak tvrdí odpůrce v rozkladu, ale je třeba prvním uzavřením smlouvy rozumět každý samostatný smluvní vztah. Přistoupení na tvrzení odpůrce, že omezení 24měsíční doby trvání smlouvy se uplatní jen 1x pro každý druh služby elektronických komunikací a poté již nikoliv, by bylo v rozporu se smyslem ustanovení § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích a zamýšlená ochrana spotřebitele a posílení konkurenčního prostředí na trhu elektronických komunikací by tak zcela ztratily na významu.

Pokud proto v posuzovaném případě navrhovatelka uzavřela s odpůrcem 2 smlouvy o poskytování služeb elektronických komunikací pro 2 různá telefonní čísla, jedná se v každém případě o tzv. první smlouvu, na kterou se vztahuje ochrana v podobě maximální doby trvání smlouvy v délce 24 měsíců dle § 63 odst. 7 zákona o elektronických komunikacích a je bez

právního významu, že v minulosti uzavřela s odpůrcem smlouvu o poskytování téhož druhu služeb elektronických komunikací.

Na základě výše uvedeného dospěl správní orgán II. stupně k závěru, že napadené rozhodnutí je správné a v souladu se zákonem, když ani rozkladové námitky odpůrce nebyly sto na tomto závěru nic změnit. K požadavku navrhovatelky na určení, že předmětné smlouvy se mění na smlouvy na dobu neurčitou, se správní orgán II. stupně ztotožňuje se správním orgánem I. stupně v tom, že správnímu orgánu nepřísluší formou rozhodnutí nahrazovat projev vůle smluvních stran a formulovat nová smluvní ujednání, která by nahradila ta zrušená. Nicméně v situaci, kdy byla konstatována neplatnost ujednání o době trvání smluv v délce 36 měsíců, se má za to, že se tyto smlouvy de facto staly smlouvami uzavřenými na dobu neurčitou.